

150 LET V POHYBU

Výstava věnovaná historii a současnosti župy Budečské / 6. 4. – 8. 7. 2012

VZNIK. Jak určitě dobře víte, na konci 19. století byly české země součástí Rakouska-Uherska. Jeho vláda sídlila ve Vídni a i v Čechách se hovořilo hodně německy. Tehdejší vzdělanci se snažili prosadit českou řeč a kulturu. Kromě toho, že začali psát knihy česky, pořádali české bály a vytvářeli české spolky (pěvecké, charitativní, divadelní, tělocvičné...). Sokol byl jedním z nich a jeho hlavním programem bylo „tužit se“, tedy zlepšovat kondici – cvičením a vzděláváním se – kvůli sobě i kvůli vlasti.

1) Zakladateli, jedněmi z prvních cvičenců a propagátory Sokola byli:

2) **ŽUPY.** Současné české sokolstvo se skládá ze 42 žup (celkem cca 190 000 členů). Ty se dělí dále na jednoty. Na Kladensku, v župě Budečské je momentálně jednot (počet).

3) **HESLA.** Program a činnost Sokola jsou vyjádřeny v heslech. Spoj dohromady nejznámější z nich:

Paže tužme,
Písni k srdci,
Ve zdravém těle
Národové, čím menší jsou,
Ni zisk,
Co Čech,

zdravý duch.
tím větší činnost vyvinout musí.
ni slávu.
to Sokol.
srdcem k vlasti.
vlasti služme.

4) **SLETY.** Vrcholem cvičení, společenskou událostí a demonstrací síly byly sokolské slety jednot a žup. Slety se konaly od r. 1882 vždy po přibližně pěti letech, s přerušením za světových válek a po nástupu komunistického režimu.

Na předválečném sletu v r. 1938 cvičilo postupně spíše:

a) 20 000

b) 70 000

c) 120 000 cvičenců.

5) KROJE. Slavnostní sokolský kroj byl jedním z projevů náležení ke skupině. Kdo se cítil být sokolem, bylo mu ctí nosit sokolský kroj. První kroj (viz dole) také navrhl náš přední umělec Josef Mánes. Co jednotlivé části kroje vyjadřují?

Pokrývku hlavy zdobí:

- a) sokolí brko a červená kokarda se znakem Sokola
- b) sokolí brko a malá česká vlaječka
- c) orlí brko (podle orlice ve státním znaku)

Italský revolucionář, od něhož se inspirovali sokolové při návrhu rudé košile, se jmenoval:

- a) Antonio Stradivari
- b) Niccolo Macchiavelli
- c) Guiseppe Garibaldi

Zapínání sokolské kazajky vychází z obleku, zvaného čamara, který nosili:

- a) Němci
- b) čeští vlastenci
- c) aténští sportovci

Jezdecké kalhoty střížené do holínek odpovídaly původnímu účelu sokolů:

- a) národní vojsko
- b) chovatelé českých koní
- c) žádný speciální účel, jen také jezdili na koních.

6) ÚBOR. Sokolové měli také cvičební stejnokroje. Najdi ve výstavě úbor z této fotografie (slet v r. 1938). →

7) VÁLKA. Za první světové války, v roce 1915, byl Sokol rozpuštěn jako nepřátelská organizace, protože:

- a) sokolové byli líní bojovat.
- b) sokolové odmítali bojovat za Rakousko-Uhersko a přecházeli k nepříteli.
- c) cvičení zabírá čas a energii vojáků.

8) VÁLKA. Za druhé světové války pomáhali sokolové v odboji proti nacistům. Za Protektorátu pak byla kladenská sokolovna zabavena a v ní zřízeno:

- a) ubytovací zařízení pro německé vojáky
- b) místo pro tajné schůzky odbojářů
- c) vězení pro odbojáře

9) BRATRSTVÍ, ROVNOST... Sokolové se oslovovali:

- a) sestro, bratře, tykali si
- b) soudružko, soudruhu, tykali si
- c) sestro, bratře, vykali si

Vytvořilo Sládečkovo vlastivědné muzeum v Kladně v roce 2012.

Zdroje: Wikipedie, *Dějepis pro střední odborné školy* (Petr Čornej a kol., 2010), *Vliv světových válek na sportovní dění na našem území* (Bc. David Nárožný, Brno: MU FSpS, 2007), *Výstava SVMK 150 let v pohybu* (Bc. Lucie Matoušková, SVMK)